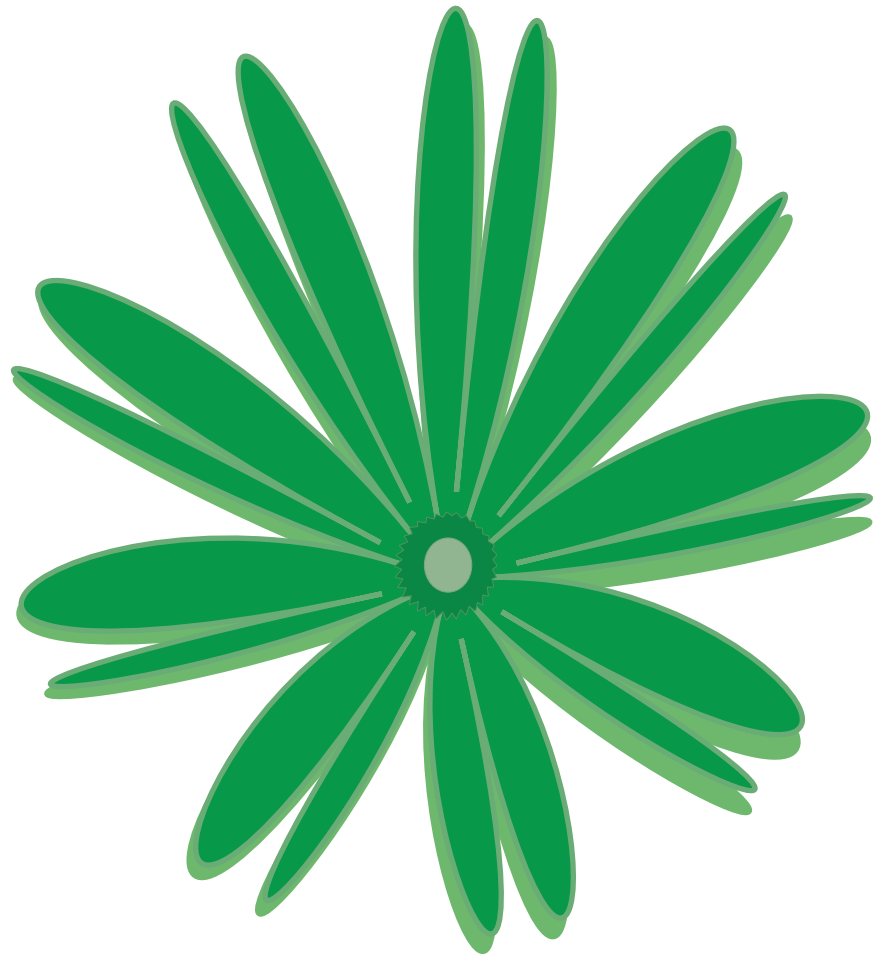

E-bok 008

ØKONOMI- FALL- GRUBER

I EGET AS

2010

Otto Risanger

skatt og økonomi
drivBEDRE.no

Otto Risanger

[Gå til innhold](#)

ØKONOMI-
FALLGRUBER
i
eget AS

RISANGERS E-BOK 008 - **drivBEDRE!**-serien

Utgitt av RISANGER AS
Dronningensgt 22, 0154 OSLO
Tlf: 22 33 39 27
E-post: post@risanger.no
Internett: www.risanger.no

Forsideomslag:
Rune Drevland –
rune@push-design.no

© Otto Risanger 2004-10

ISBN 978-82-7573-108-9

Det må ikke kopieres fra denne bok i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, Interesseorganisasjon for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

LES MINDRE - LÆR MER!

RISANGERS E-BØKER i **drivBEDRE!**-serien skal på kort tid gi deg innblikk i og oversikt over temaer der du ønsker bedre innsikt. Du skal lære hvordan tingene virker og henger sammen, uten å gå veien innom alle forbehold, alle detaljer og alle faguttrykk.

INNHold

[OM AKSJESELSKAP, DAGLIG LEDER, FORMALITETER, ANSVAR mm](#)

Begrenset ansvar - Én person kan eie alt - Samme person med flere funksjoner: Eier/aksjonær, styremedlem, daglig leder - Daglig leder er lønnstaker - Ansvar for forvaltningen - Underlagt styret - Signatur - Prokura - Ansvar for bokføring og regnskap - Aksjelovens krav - Grov uforstand - Handleplikt ved lav egenkapital - Aktuell dom mot styremedlemmer - Styremedlem: Stort ansvar - Revisor-råd til styret

[ØKONOMI, REGNSKAP](#)

Skarpt skille mot private midler - Hva skattekontoret ser etter - Lån i eget AS - Lån blir til lønn og tilleggsskatt - Lån blir til utbytte - Underskudd eller for lav egenkapital - Ha orden i formalitetene - Registrering i Brønnøysund - Regnskap - Digitale regnskapsbilag - Oppbevaring 10 og 3 1/2 år - Krav til bilag - Spesifiserte uttak - Kontantomsetning - Forenklet regnskapsføring - Lønnsbilag - Tidsfrister: Stol ikke på revisor og regnskapsbyrå - Ansvar for regnskapstall - Regnskap til Brønnøysund - Organisasjonsnummer - Tilleggskrav for AS

[ØKONOMISTYRING I GODE OG DÅRLIGE TIDER](#)

Økonomisk styring - Budsjett - Likviditetsbudsjett - Løpende kontroll med økonomien - Investeringer over driften - Store kunder - Løfter om penger fra eierne - Tiltak ved likviditetskrise - Når driften går dårlig - Plikt til å begjære oppbud - Lojalitet kan forsvinne - Gratis å begjære konkurs - Krise, og daglig leder legger ut - Ikke fradrag for lån og garantier - Lønnsgaranti Konkursregister - Konkurskarantene - Styreansvarsforsikring

[SKATT, TREKK, AVGIFT, FERIEPENGER](#)

Forskuddstrekk - Skattetrekkkonto - Mangler midler til trekk - Forskuddstrekk brukt til drift - Forskjøvet forskuddstrekk gir bedre likviditet - Forskuddstrekk foran arbeidsgiveravgift - Feriepenger på egen konto - Forsinket MVA-oppgave - Forfall - Skjerpede skattekontroller

[DRIVE VIRKSOMHET I EN KRISETID](#)

Sjekkliste: Hva kan gjøres? 60 tips

OM AKSJESELSKAP, DAGLIG LEDER, FORMALITETER, ANSVAR MM

BEGRENSET ANSVAR

Et aksjeselskap er et selskap med begrenset ansvar. Ingen av eierne (aksjonærene) hefter for mer enn det de har skutt inn som aksjekapital. Men både selskap, daglig leder og styremedlemmer kan pådra seg erstatningsansvar utover dette.

Det kan også være stilt personlige garantier, kausjonert for lån osv.

ÉN PERSON KAN EIE ALT

Det er ingenting i veien for at én person - eller én virksomhet - eier alle aksjene i et aksjeselskap.

FLERE FUNKSJONER

En og samme person kan ha flere funksjoner i forhold til et aksjeselskap:

- aksjonær (medeier/eier)
- styremedlem/styreformann
- ansatt daglig leder

Det gjelder forskjellige regler alt etter hvilken funksjon man har.

Denne e-boka handler særlig om det som berører daglig leder.

Dette er uavhengig av om denne samtidig også er aksjonær og eventuelt også med i styret til aksjeselskapet.

DAGLIG LEDER ER LØNNSTAKER

Selv om du eier alle - eller en stor del av - aksjene i aksjeselskapet og er daglig leder, er du lønnstaker bl a etter skatteloven og folketrygdloven for den arbeidsgodtgjørelsen som du mottar.

Det skal foretas forskuddstrekk i lønnsutbetalinger til deg, du kan benytte minstefradraget i selvangivelsen, du har rett til sykepenger fra første dag (selskapet betaler de første 16 dager, deretter overtar folketrygden), du har rett til fri og til sykepenger ved dine barns sykdom, du skal ha ferie og feriepenger osv.

Du regnes som arbeidstaker og har rett til dagpenger ved arbeidsløshet hvis du er ansatt i eget AS og det blir minst 50 prosent mindre arbeid (og dermed et lønnstap) for deg.

Dette gjelder uavhengig av om du er eneaksjonær eller ikke.

Som ansatt i ledende stilling var du tidligere ikke dekket av lønnsgarantiloven ved konkurs. Ditt lønnskrav ble en uprioritert fordring i boet. Dette er endret slik at også eier/daglig leder i eget AS kommer inn under lønnsgarantien. Se senere.

Du faller også utenfor reglene om ekstra ferieuke for lønnstakere over 60 år.

Selskapet må betale arbeidsgiveravgift (mellom 0 og 14,1 prosent) av din lønn, på samme måte som for eventuelle andre ansatte.

MERK! Utenom lønn mv kan du som aksjonær naturligvis motta aksjeutbytte på linje med de andre aksjonærene.

FLERE BETEGNELSER FOR DAGLIG LEDER

"Daglig leder" er blitt en vanlig betegnelse for den som er sjefen for selskapets virksomhet. Men ofte brukes andre betegnelser som betyr akkurat det samme.

Det kan være "administrerende direktør", "disponent i aksjeselskap" osv. I noen selskaper har man en "forretningsfører".

Uansett: De samme reglene og det samme ansvar gjelder.

ANSVAR FOR FORVALTNINGEN - OG UNDERLAGT STYRET

Et aksjeselskap er ikke pålagt å ha egen daglig leder. Er det ikke oppgitt daglig leder til Foretaksregisteret, regnes styreformannen i selskapet for å ha den samme funksjonen - og ansvaret.

Daglig leder har ansvar for forvaltningen av selskapet sammen med styret. Samtidig er han underlagt styret.

Daglig leder skal stå for den daglige ledelse ut fra retningslinjer gitt av styret. Selskapets styre skal ta avgjørelser i saker av usedvanlig eller stor betydning. Styret har et ansvar for å kontrollere daglig leders virksomhet.

En daglig leder har den daglige administrative ledelsen av selskapet, og har myndighet til å representere selskapet utad i saker som faller innenfor den daglige ledelse. Det gir deg tilsvarende ansvar i tilfelle noe går galt. Om en sak faller innenfor den daglige ledelse må bero på et skjønn der også selskapets størrelse og virksomhetens art og omfang tas i betraktning.

Er saken innenfor, kan en daglig leder inngå bindende avtale på aksjeselskapets vegne. Går saken utover daglig ledelse, må avtalen inngås av styret eller av personer med spesiell firmategningsrett eller fullmakt.

Selskapet kan innskrenke daglig leders fullmakter, feks i stillingsinstruks eller av vedtak i styret om at bestemte saker alltid skal forelegges styret før det inngås avtale. Handler daglig leder i strid med instruks eller vedtak, kan selskapet likevel være bundet. Det kan da evt bli aktuelt å gjøre erstatningsansvar gjeldende overfor daglig leder. Oppsigelse eller avskjed kan også være aktuell.

SIGNATUR OG PROKURA

Signatur er en fullmakt til å opptre på selskapets vegne i forretningsforhold og underskrive på selskapets vegne. Påse at det er meldt til Enhetsregisteret om signatur gjelder hver for seg eller i fellesskap.

Prokura er en fullmakt på samme måte som signatur, men ikke like omfattende. Som prokurist kan du ikke uten uttrykkelig fullmakt overdra eller behefte selskapets faste eiendom eller opptre på selskapets vegne i søksmål. Påse at det er meldt til Enhetsregisteret om prokura gjelder hver for seg eller i fellesskap.

REVISOR

Et aksjeselskap er pliktig til å ha utnevnt revisor til å gjennomgå og kontrollere regnskap mv. Dette må ordnes før registrering.

DAGLIG LEDERS EVENTUELLE ANSVAR

Følger daglig leder pålegg fra styret, kan han gå fri fra ansvar. Har han vært pådriver i en sak som styret har gitt sin godkjenning, kan han bli medansvarlig. Det kan bli vurdert fra tilfelle til tilfelle der det er aktuelt å gjøre ansvar gjeldende.

BOKFØRING OG REGNSKAP - ANSVAR FOR DAGLIG LEDER OG STYRE

Daglig leder har det primære ansvar for bokføringen og dermed regnskapet. Styret har et kontrollansvar. Daglig leder skal sørge for at selskapets bokføring følger lov og forskrifter. Styret står ansvarlig for at bokføring og formuesforvaltning er under betryggende kontroll.

AKSJELOVEN

STYREMEDLEM I AS: STORT ANSVAR

Aksjeloven har klare straffesanksjoner hvis styremedlemmer, daglig leder, revisor eller ledende ansatt overtrer bestemmelsene i loven, forsettlig eller uaktsomt. Straffen er bøter, i grove tilfeller fengsel i opptil ett år.

Dette gjelder også om aksjeselskapet er lite og beskjedent, gjerne heleid av én aksjonær.

Alvoret i straffeansvar etter aksjeloven skal være på nivå med andre økonomiske forgåelser. Maksimumstraffen er på opptil ett år.

STYRETS ANSVAR KAN BLI STØRRE ENN ANSATTES

Det er styrets ansvar å kontrollere at selskapets virksomhet er tilpasset den kapital man har, og styret har et særlig ansvar for at egenkapitalen er på et forsvarlig nivå.

GROV UFORSTAND

De samme personer som er nevnt ovenfor kan bli straffet for "grov uforstand under utøvelsen av sitt verv for selskapet" - faktisk også for handlinger som ikke er i strid med aksjeloven.

Dette skyldes ansvaret blant annet for at selskapets virksomhet er forsvarlig i forhold til selskapets kapitalgrunnlag.

Er det lite penger i selskapet, kan ikke ledelse og styre ta opp kreditter og pøse ut penger uten risiko for at det medfører konsekvenser for de ansvarlige. Aksjelovutvalget ba om - og fikk - "skjerpet straffeansvar for kvalifisert klanderverdige handlinger og forsømmelser".

HANDLEPLIKT VED LAV EGENKAPITAL

Styret skal straks behandle saken "hvis det må antas at egenkapitalen er lavere enn forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet".

Styret skal innen rimelig tid innkalle generalforsamlingen, gi den en redegjørelse for selskapets økonomiske stilling og foreslå tiltak som vil gi selskapet en forsvarlig egenkapital. Det samme gjelder hvis det må antas at selskapets egenkapital er blitt mindre enn halvparten av aksjekapitalen. De praktiske mulighetene for et styre - utover å spille ballen videre til generalforsamlingen - er å

- anbefale enten økning av aksjekapitalen eller begrensning av driften,
- forhandle med kreditorene, eller
- foreslå avvikling av selskapet

Loven er helt klar når det gjelder styrets ansvar: Finner ikke styret grunnlag for å foreslå tiltak som vil gi selskapet en forsvarlig egenkapital, eller slike tiltak ikke lar seg gjennomføre, skal styret foreslå selskapet oppløst.

Endringer i aksjeloven fra 1. januar 2007 fikk det klarere fram at formålet med styrets handleplikt er å sikre at selskapet har en forsvarlig egenkapital, og ikke nødvendigvis at egenkapitalen er større enn halvparten av aksjekapitalen.

KAPITALNEDSETTELSE TELLER IKKE

Tiltak som kapitalnedsettelse, der forholdet mellom egenkapital og aksjekapital kan forandres uten at selskapet tilføres midler, vil ikke ha noen betydning for vurderingen av om egenkapitalen er forsvarlig. Tiltakene må ha som formål å øke egenkapitalen til et forsvarlig nivå.

MERK! Anser styret at egenkapitalen er forsvarlig selv om den er mindre enn halvparten av aksjekapitalen, vil styret likevel ha en plikt til å innkalle til generalforsamling og orientere om selskapets økonomiske stilling. Styret vil i slike tilfeller likevel ikke ha noen plikt til å foreslå tiltak.

TILTAKENE MÅ BLI FULGT OPP

Advokat Truls Johannesen i Codex har pekt på at selv om aksjeloven bare omtaler plikten til å foreslå tiltak, vil styret og dets medlemmer kunne bli holdt ansvarlig dersom de tiltakene som foreslås ikke blir fulgt opp av selskapet.

Plikten går ikke så langt at styrets medlemmer kan pålegges å innbetale egenkapital, men innebærer at styret må ta konsekvensen av at selskapet ikke kan drives videre i samsvar med lovens regler.

Blir ikke styrets forslag fulgt opp, må styremedlemmene for å fri seg fra ansvaret enten begjære oppbud i selskapet eller fratre sine verv.

Forbedret styring?

Styremedlemmer i norske aksjeselskaper bør nok ta opp til drøfting om egenkapitalen i selskapet er høy nok i forhold til aksjeloven.

TIPS! Det skal foretas en helhetsvurdering av selskapets samlede kapital, der også eventuelle skjulte reserver skal regnes med. Det er altså den reelle egenkapitalen og ikke den som er ført i regnskapsbalansen som teller.

TIPS! Virker aksjekapitalen lav, anbefaler loven å begrense aksjeutbyttet for å øke egenkapitalen.

RAPPORTSYSTEMER

Ut fra det store styreansvaret med risiko for erstatning og straff feks ved konkurs, kan det være nyttig at styret i aksjeselskapet sammen med ledelsen setter opp rapportssystemer som dokumenterer at man hele tida har jobbet bevisst i forhold til lovens krav om egenkapital.

Det bør også gjenspeile seg i referatene fra styremøtene at styret har vurdert egenkapital kontra virksomhetens risiko og omfang, og at styret løpende har fulgt opp selskapets økonomiske situasjon.

REVISORS ROLLE - OG STYRETS ANSVAR

"I utgangspunktet er de fleste enige i at ledelsen i et selskap utarbeider regnskapet, mens styret godkjenner og avgir regnskapsinformasjonen og revisor reviderer og bekrefter regnskapet. En del saker gjør imidlertid at vi begynner å lure på om næringslivet har fått med seg dette. Styrene kan ikke si at de ikke visste hva som lå bak regnskapene, og at de stolte på at

regnskapet var revidert. Revisor har sitt ansvar, men styret og ledelsen kan ikke fri seg fra at de har sitt selvstendige ansvar." (Per Hanstad, administrerende direktør i Den norske Revisorforening.)

DOMMER MOT STYREMEDLEMMER

Gulating lagmannsrett avsa en dom 29. august 2007 der styremedlemmene i et selskap ble dømt til å betale erstatning fordi oppbud ikke ble begjært så tidlig som det burde ha blitt.

I en dom fra Oslo tingrett 10. juli 2008 ble en tidligere styreleder (og medeier) i et forsikringsagentfirma dømt til å betale ni millioner kroner i erstatning til et forsikringselskap etter at retten fant at han hadde forsømt sitt styreansvar på det groveste.

Styreekspert Gunnar Eckbo fant dommen grensesprengende. Han ga i en kommentar uttrykk for at denne dommen kan skremme folk som har en stor styreportefølje som de forvalter med harelabb: - De som har flere enn tre til fem styreverv og direktørstilling bør vurdere om de greier å skjøtte styrearbeidet på en god nok måte.

Eckbo kjente bare til fem til ti dommer hvor styremedlemmer var dømt til å betale erstatning etter brudd på styreansvaret. Han syntes det hadde vært merkelig stille og få krav mot styremedlemmer. I en kommentar til DN pekte han på følgende forhold som kan ha hatt betydning:

- Det er ikke ulovlig å ta ukloke beslutninger. Dårlige beslutninger utløser heller ikke erstatningsansvar.

Dermed blir det også bevismessig vanskelig: Hvordan bevise at en styrebeslutning ikke bare var dum, men også uaktsom?

STADIG FLERE STYREANSVARSFORSIKRINGER

Forsikringsselskapet Gjensidige har forsikringer mot styreansvar i borettslag til noen tusenlapper i året og forsikringer for store selskaper som betaler flere hundre tusen kroner i året for å forsikre styremedlemmene mot ansvar. Forsikringene gir dekning fra fem til ti millioner kroner og opp til det mangedobbelte.

Forsettlige handlinger går ikke inn under forsikringen. Men ifølge Gjensidiges representant vil man være dekket av ansvarsforsikringen hvis kravet skyldes uaktsomhet, for eksempel at man har oversett spillereglene i aksjeloven.

Selskapet AIG Norway er Norges største aktør innen styreansvarsforsikringer. Landssjefen anslår markedet til 100 millioner kroner. Likevel er små og mellomstore bedrifter i liten grad forsikret.

TIPS! Styremedlemmer blir ikke fordelsbeskattet for at selskapet betaler premien for styreansvarsforsikring. Dette gjelder også i aksjeselskap der samme person er både eneaksjonær, styreleder og ansatt.

REVISOR-RÅD TIL STYRET

Sju råd til styret ved regnskapsavleggelse:

- Sørg for å be om kopi av all skriftlig kommunikasjon mellom selskapet og revisor.
- Sørg for at selskapets revisor er til stede når styret behandler regnskapet og finansiell informasjon. Sørg for at revisor informerer om alle vesentlige diskusjoner og eventuelle uenigheter som har vært med selskapets administrasjon rundt prinsipielle regnskapsmessige forhold og vesentlige regnskapsestimer og vurderingsposter. Er administrasjon og revisor enige?
- Be om redegjørelse rundt revisors forhold til selskapet, inkludert hvilke oppdrag revisor utfører utover revisjon, om revisor har personlige relasjoner til personer i selskapet som kan stå i veien for revisors objektivitet og om revisor har deltatt på arrangementer eller mottatt gaver av et slikt omfang at det kan påvirke revisors objektivitet.
- Still kritiske spørsmål til administrasjonen. Er det for eksempel foretatt vurderinger som kan bære preg av «sminking» av regnskapet? Er det klausuler i lånekontrakter som bare så vidt overholdes og som kan motivere til «kreativ regnskapsføring»? Er det gjennomført vesentlige transaksjoner som kan ha preg av å «pynte på regnskapet» (eksempelvis salg med tilbakeleie)?
- Be om oversikt over incentivordninger, lån, garantier eller lignende som ledende ansatte, styremedlemmer og andre innehar, og få klarlagt om styret tidligere er orientert om disse og i tilfelle hvorfor ikke. Vurder om noen av ordningene kan være av en slik art at noen kan være tjent med å fremstille regnskapet som bedre enn det faktisk er.
- Still spørsmål ved verdsettelsen av alle vesentlige balanseposter. Vær spesielt kritisk til om det kan fremlegges tilfredsstillende dokumentasjon vedrørende spesielle balanseposter som goodwill, immaterielle rettigheter og lignende. Er disse postene korrekt vurdert? Hvilke konsekvenser vil en eventuell nedskrivning få for selskapets markedsverdi?
- Still spørsmål til de i administrasjonen som har dybdekunnskap om regnskapsføringen og som kan gi kvalifiserte svar, enten dette er administrerende direktør, finans- eller økonomidirektør, økonomisjef eller andre.

(Kilde: Den norske Revisorforening)

Dette var bare startsidene i denne e-boka

Du har her fått en liten smakebit fra én av Risangers nærmere 40 e-bøker (pdf). Disse e-bøkene er satt sammen i e-bokpakkene **DrivBedrepakken**, **Næringspakken**, og **AS-pakken** tilgjengelig på vårt nettsted www.risanger.no.

I disse e-bokpakkene finner du et vell av informasjon og tips, skreddersydd til bruk for næringsdrivende og små firmaer.

E-bøkene oppdateres jevnlig. Det betyr at innholdet er ajour i forhold til gjeldende bestemmelser.

Som abonnent kan du bruke e-bokpakkene akkurat som du selv ønsker: Du kan laste ned én, noen - eller alle - e-bøkene og ha dem lokalt på din egen datamaskin, akkurat når det passer deg selv. Eller du kan lese e-bøkene på nettet, akkurat når det passer deg selv.

Liker du best å lese på papir, skriver du bare ut de delene av den aktuelle e-boka som du vil gjennomgå. Vår garanti er at opplysningene er oppdaterte og kurante.

Skjer det endringer som har betydning for deg som driver firma, får du melding om det i en e-post. Etterhvert som endringene innarbeides i e-bøkene, kan du lese på nettet eller laste ned helt ajourførte e-bøker, eventuelt skrive ut det du ønsker.

E-bokpakkene dekker blant annet disse områdene:

- beste selskapsform
- moms
- skattetips
- fradrag i eget firma
- biløkonomi
- reise og diett
- regnskap og bokføring
- pensjon i eget firma
- trygderettigheter

På kjøpet får du Risangers nyhetsmail **DagensPenger** om skatt og økonomi samt tilgang til eksklusive **nettmøter** kun for våre kunder: Otto Risanger svarer på dine spørsmål om skatt.

Les mer om abonnement på våre e-bokpakker her:
<http://www.risanger.no>

Se på neste side noe av det våre kunder sier.

Dette sier abonnentene om Risangers e-bokpakker

"Takk for rask ekspedering og godt opplagt stoff. Godt forklarande."
Kåre Solheim, 6887 LÆRDAL

"Takk for nyttige og praktiske råd!"
Gunn Helleland, IBT SydVest, LODDEFJORD

"Er meget fornøyd med tjenesten, og synes du gjør en fantastisk bra jobb med den informasjonen du gir oss. Med kun meg selv i enkeltmannsforetak hadde jeg aldri hatt mulighet til å finne ut av denne informasjonen selv."
Jeanette Hustad, Bewebbed, SANDNES

"Tusen takk for kjempegode og lærerike e-bøker!"
Eirik Sandal Lund, Bilde og Tekst ANS, HAUGESUND

"Takker for et meget matnyttig sett med e-bøker og tilhørende nyhetsbrev, det har vært verdt sin vekt i gull for min bedrift som ble startet i mai!"
Kristian Berge Nessa, Cavatina Software AS, TANANGER

"Synes DrivBedre-pakken er et fantastisk bra oppslagsverk."
Svein Hylland, Toppen Trearbeid & Høvleri, ODDA

"Takk for mange gode tips."
Jon-Erik Hammer, daglig leder, V, D & H NUF, FYLLINGSDALEN

"Fin, kjapp og lett tilgjengelig info! Takk."
Johan F. Jakhelln, assosiert partner, Tennebø & Partners, OSLO

"DrivBedre-pakken er svært nyttig for meg som har begynt å føre regnskapet selv i år. Du gjør det mulig for meg å få dette til på en bra måte og spare meg flere tusen kroner med dine tips og forklaringer."
Benjamin R. Warin, Impress Presentasjoner, HURDAL

"God og lettlest. Det er fint å få kjennskap til regler og fallgruber. Slikt får vi aldri i forståelig form fra revisorer og ligningsmyndigheter."
Sverre Grøtte, Vare-Nytt Tekstilsenter AS, EIDE